

összesen 875 számmal gyárapodott. — A k ö n y v t á r g y a r a p o d á s á ö s s z e s e n : 262 kötet, 492 füzet és 14 térkép.

Az osztály évi kiadása: 13.596 K 93 f-t tesz ki.

A jelentést a tiszviselők irodalmi működésének felsorolása zárja be.

A jelentésben találjuk meg (p. 282—299) DR. FILARSZKY N. osztályigazgató beszámolóját a bruxellesi III-ik internationális nomenclaturai congressus lefolyásáról, valamint NÜRNBERG, FRANKFURT A/M. botanikai intézeteiről s DAHLEM-STEGLITZ új botanikus kertjéről szóló ismertetőjét.

Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ausländische botanische Arbeiten.

Dr. T. Ciesielski Quomodo fiat, ut mox proles masculina, mox feminina oriatur apud plantas, animalia et homines ? Leopoli 1911.

Az ivari eloszlás kérdése már hosszú idő óta foglalkoztatja a biologusokat s az elméletek egész sorát hozta felszínre, melyeket a címben megjelölt értekezés időrendi sorrendben tárgyal.

A legújabb időkig e kérdésben CUÉNOT theoriája uralkodott, mely szerint az ivari nem már az ovulumban paedestinálva van, mely elmélet szerint magától értetődő módon minden kísérletet, mely különböző táplálkozás vagy más befolyás utján az egyik vagy másik ivar kifejlődését célozza, utopiának kellett jelölni.

— II. Die Schausammlung zusammen um: 875 St.
— III. Die Bibliothek um: 262 Bände, 492 Hefte u. 14 Landkarten.

Das Budget der Abteilung betrug: 13.596 K 93 Ii.

Den Schluss des Berichtes bildet die Liste der Publikationen der Angestellten.

Auf S. 282—299 befindet sich DR. FILARSZKY's Bericht über seine Reise zum dritten internationalen bot. Kongress nach BRUXELLES, und Beschreibung der botanischen Anstalten von NÜRNBERG, FRANKFURT A/M. und des neuen botanischen Gartens in DAHLEM-STEGLITZ.

Gy.

Die Ursache d. Geschlechtsverteilung ist eine Frage, welche die Biologen seit langer Zeit beschäftigt und eine ganze Reihe von Theorien hervorgebracht hat, deren wichtigste in der gen. Abhandlung der Reihenfolge nach aufgezählt werden.

Bis zur neuesten Zeit hat die Theorie CUÉNOT's diese Frage beherrscht, nach welcher das Geschlecht schon vor der Befruchtung im Ovulum paedestiniebt sein soll. in welchem Falle selbstverständlich alle Versuche, die Entwicklung des einen oder des anderen Geschlechtes durch verschiedene Ernährung od. andere Einflüsse

A legújabb időkben azonban fontos érvek merültek fel ezen elmélet tarthatatlansága mellett, amennyiben a zoológusok kimutatták, hogy (a rovaroknál, Nematodáknál, békáknál) kétféle spermatozoák képződnek, melyek egymástól a chromosomák számában térnek el. Eszerint a spermatozoáknál dimorphismus van; a mesterséges megtermékenyítési kísérletek azt mutatják, hogy az egyik kategóriába tartozó spermatozoákból minden hím, a másfajta spermatozoákból minden női individuumok hozatnak létre.

CIESIELSKI professor 1871. óta kísérletezik a kenderrel s miután meggyőződött a különböző módszerek eredménytelenségéről, a mesterséges megtermékenyítésre tért át s ez alkalommal azt a fontos felfedezést tette, hogy a nőpéldányoknak egész friss pollennal való, mesterséges megtermékenyítésénél keletkezett magvakból csak hímpéldányok fejlődnek, ellenben néhány óráig állott pollennal való termékenyítésből csupán női növények keletkeznek.

Szerző kísérleteit — mutatis mutandis — állatokon és emberen is folytatta s azt találta, hogy ebben a kérdésben törvényszerűség uralkodik.

Dr. G. Roth: *Die aussereuropäischen Laubmoose.* Bnd. I. Verlag v. C. Heinrich, Dresden 1911. 8° Lief. I: 1—96, Taf. I—VIII; Lief. II: 97—192, Taf. IX—XVI; Lief. III: 193—272, Taf. XVII—XXIV; Lief. IV: 273—331, Taf. XXV—XXXIII, Titel, Vorwort u. Sachregister; à Lief. 6 Mark.

E helyen is felhívjuk az érdeklődők figyelmét eme nagy-

hervorzu bringen als eine Utopie bezeichnet werden mussten.

Erst in neuester Zeit sind wieder wichtige Argumente gegen diese Theorie in den Vordergrund getreten, indem auf zoolog. Gebiete (bei Insecten, Nematoden, Fröschen) nachgewiesen worden ist, dass sich zweierlei, in der Zahl der Chromosomen abweichende Spermatozoen bilden, die Spermatozoen also dimorph sind, bei künstlicher Befruchtung aber mit der einen Kategorie von Spermatozoen stets männliche, mit der anderen aber weibliche Individuen erzielt werden.

Prof. CIESIELSKI hat seit d. J. 1871 Versuche mit Hanf ange stellt und nachdem er die Ergebnislosigkeit verschiedener Methoden geprüft hat, ist er zur künstlichen Befruchtung geschritten und hat die wichtige Entdeckung gemacht, dass wenn die künstliche Befruchtung der weibl. Exemplare mit ganz frischem Pollen erfolgt, fast alle Samen nur männliche Pflanzen hervorbringen, mit einige Stunden lang gestandenem Pollen aber ausschliesslich weibliche Pflanzen erzielt werden.

Der Verf. hat seine Versuche auch an Tieren und Menschen fortgesetzt und gefunden, dass es sich hierbei um ein Gesetz handelt.

D.

Wir empfehlen der Aufmerksamkeit der Interessenten dieses

jelentőségű vállalatra, amelyre az «Europ. Laubm.» érdemes szerzője vállalkozott, hogy t. i. a szétszórtan, különböző folyóirásban megjelenő összes exoticus molnár rajzokban is feltüntetve, egy műben foglalja össze. A kitogástanak kiállítású munka I. kötetében a következő családok szerepelnek:

Andreeaceae. Archidiaceae, Cleistocarpace, Trematodontaceae. Gy.

Dr. Josef Podpera: Kvetena Hané.

Základy zemepisného horozsirení rostlinstva na horním úvalu Moravském. — Archiv na přírodovědecké prozkoumání Moravy. Oddělení Botanické číslo 1. Nakladem Komise na přírod. prozkoum. Moravy.

Mit Tab. I—VIII., 3 Textfig. und einer phytogeographischen Karte der Hanna. V Brně, 1911. gr. 8°. p. VI. + 355 + 2 ohne Nummern. Preis 8 K.

A felső Morava-völgyének és a Hanna-hegységnak botanikai átkutatása a középeurópai flóratérület több növénygeographiai kérdése megoldása szempontjából is nagyon fontos. Az ELBA és MORVA, illet. a BEČVA és ODERA közti vízválasztónak phytogeographiai jelentősége általánosabb érdeket is kölesőnöz e kiváló műnek. A Morava-völgy lapálya két fontos, a: herzynia-sudetai és a kárpáti florakerület közé van ékelve s floristikai összetevésében a szomszédos területekhez sok érdekes vonatkozást mutat. A Morva völgyének északi folytatásán — mint a Duna völgyének északi folytatásán — sok xerothermophyton nyomult fel É-nak, s talán

Werk über die aussereuropäischen Laubmoose, welches eingehende Beschreibungen aller in den verschiedenen Werken u. Zeitschriften veröffentlichten exotischen Moosarten in Begleitung guter Abbildungen enthält. Die Ausstattung ist eine sehr gediegene. Der abgeschlossene I. Band enthält die Familien:

Andreeaceae. Archidiaceae, Cleistocarpace, Trematodontaceae. Gy.

Dr. J. Podpera: Flora der Hanna.

Grundzüge der Pflanzenverbreitung im oberen Marchtale. Archiv für naturwissenschaftliche Durchforschung Mährens. Im Verlage der Komission für naturwissenschaftliche Durchforschung Mährens (Landesmuseum).

und einer phytogeographischen Karte der Hanna. V Brně, 1911. gr. 8°. p. VI. + 355 + 2 ohne Nummern. Preis 8 K.

Die botanische Durchforschung des oberen Marchtales und der Hanna ergab so manche wichtige Fingerzeige für die Lösung mehrerer phytogeographischer Fragen des mitteleuropäischen Florengebietes. Die phytogeographische Bedeutung der Erforschung der Gegend zwischen der ELBE und der MARCH einerseits und der BEČVA und der ODER andererseits verliehen der Arbeit eine weitere Wichtigkeit. Die Ebene des March-Tales ist zwischen den hercynisch-sudetischen Florenbezirk und jenen der Karpathen hineingeschoben; in ihrer floristischen Zusammensetzung zeigt sie viele interessante Beziehungen zu den Nachbarge-

K-nek is. A cseh- és a német steppe-nek (pld. a Saale mellett) genesisét eredménnyel megfejteni csakis úgy lehet, ha alaposan kiismertük a xerothermophytonoknak a Morva völgyében való felhatolását. Hazánkra is nagy jelentőségű e munka, amennyiben a magyarországi steppék több yezérnövénye elterjedésének ÉNy. határa épp' a Morva völgyében van.

Sz. előszavában elítéli azokat a floristicai vázolásokat, amelyek gyakorta a növénygeographiai munkák nagyobb részét foglalják le, amelyek száraz névfelsorolások, s amelyek az egyes állományoknak kölcsönös összehasonlítását számba se veszik. Kivételezi ama eseteket, amikorán rá vagyunk útalva a növénynévsorokra, így valamely növényállomány be-nyomása vázolásánál, vagy valamely phytogeographiai lag fontos növénynek kísérő növényei ismertetésénél, avagy végül phytogeographiai lag fontos helynek floristicai leltározásánál. Azonban ily eseteknél is minden előtérbe kell nyomulni az állományok felépítésében szereplő egyes fajok jelentőségének.

bieten. Im Marchtal — als Fortsetzung des Donautales gegen Norden — drangen viele Xerothermophyten gegen Norden und vielleicht auch gegen Osten vor. Die Frage über den Ursprung der böhmischen und der deutschen Steppe (z. B. jenseit des Saalebezirk), kann man nur dann mit Erfolg lösen, wenn das Vordringen der Xerothermophyten im Moravatal mit Aufmerksamkeit verfolgt wird. Auch für Ungarn hat diese wertvolle Studie eine grosse Bedeutung, denn mehrere Pflanzen, welche als Leitpflanzen der ungarischen Steppen gelten, erreichen im Moravatal ihre Nordwestgrenze.

In der Vorrede wendet sich der Verf. gegen sogenannte floristische Schilderungen, welche oft den grössten Teil von phyto-geographischen Arbeiten einnehmen, und welche nur als endlose Wiederholungen von lateinischen Namen ohne Rücksicht auf den Vergleich u. d. Zusammensetzung der einzelnen Bestände nichtssagend sind. Es gibt zwar Fälle, wo wir die Namenlisten nicht entbehren können, so z. B. bei Schilderung der Aspekte eines Pflanzenbestandes, oder wenn man die gewöhnliche Begleitung von phytogeographisch wichtigen Pflanzen darstellt, oder bei der Zusammenstellung des Inventars von pflanzengeographisch wichtigen Standorten. Die Bedeutung, welche jeder Art im Aufbaudes Bestandes zukommt, soll immer in den Vordergrund treten.

A munka XI részre és 30 fejezetre oszlik. Az I. rész. 1. fej. a Hanna hség floristicai kutatása történetét (1—9), a 2. f. az idev. irodalmat (10—15); — II. r. a Hanna fizikai geografiáját s pedig 3. f. a geografiai és klimatikus (16—26), 4. f. a geológiai viszonyait (27—32); — III. r. a Hanna általános floristicai jellemzése során 5. f. a Hanna flórája elemeit csoportokba foglaltan (33—43), 6. f. a szomszédos területekhez való vonatkozásait (44—49), 7. f. a xerothermophilus növények felnyomulását a Morva völgyén (50—57); — IV. r. 8. és 9. f. a Hanna növénytársasága vázolását (58—72); — V. r. 10.—12. f. a Hanna erdőségeit, az erdei fákát s aljnövényezetet (72—122); — VI. r. a Hanna steppe állományát és pedig 13. f. a steppe kérdés jelenkorú állását (122—131), 14. f. a steppe cserjéit, fáit (132—136), s 15. f. a steppét alkotó növényeket (137—174); — VII. r. 16—17. f. a Hanna rétjei tagosulását s alkotó növényeit (175—204); — VIII. r. a Hanna szikláinak kis számmal képviselt s praecalpinus jellegű növényeit (205—207); — IX. r. 19.—23. f. a vízi és parti növények állományát (208—228); — X. r. 24. f. a Hanna flórája adventivus tagjait (230—250) ismerteti.

Igen nagy terjedelemben ismerteti a XI. r. a felső Morva-

Die Arbeit selbst besteht aus elf Abteilungen und dreissig Kapiteln. I. Abt. I. Kap. die Geschichte der floristischen Erforschung der Hanna (1—9), 2. K. Literatur (10—15); — II. A. physikalische Geographie der Hanna und zwar 3. K. geographische und klimatische (16—26), 4. K. geologische Verhältnisse der Hanna (27—32); — III. A. allgemeiner floristischer Charakter, 5. K. die Florenelemente der Hanna (33—43), 6. K. die Beziehungen zu den Nachbargebieten (44—49), 7. K. das Vordringen der xerothermophilen Pflanzen durch das Marchtal (50—57); — IV. A. 8.—9. K. Schilderung der Pflanzengenossenschaft der Hanna (58—72); — V. A. 10.—12. K. die Wälder, Waldbäume, der Waldniederwuchs und eine Übersicht der Pflanzen, welche den Niederwuchs der Wälder bilden (72—122); — VI. A. die Steppenbestände der Hanna, 13. K. hentiger Stand der Steppenfrage (122—131), 14. K. die Sträucher (132—136), 15. K. die Gräser und Kräuter der Steppen (137—174); — VII. A. 16.—17. K. die Wiesenbestände, ihre Gliederung, die Gräser und Kräuter derselben in der Hanna (175—204); — VIII. A. die spärlich vertretene Felsenflora der Hanna von praecalpinem Charakter (205—207); — IX. A. 19.—23. K. die Wasser- und Uferbestände (208—228); — X. A. 24. K. die adventive Flora der Hanna (230—250).

Sehr ausführlich werden die Kryptogamen des oberen March-

völgy cryptogamiusait és pedig a Hanna algáit (25. f.: 251—258) O. RICHTER, alsorangú gombáit (26. f.: 259—270) R. PICBAUER, Hymenomyceseit (27. f. 271—275) DR. J. MACKU, zúzmoit (28. f.: 276—298) F. KOVÁR feldolgozása alapján s 29. f.-ben a lombos- és májmohokat (299—325) maga a szerző.

Egy részletes Index különösen megkönnyíti a nagybecsű könyv használatát.

Az elhúnyt V. SPITZNER arc-képével diszített munkához mellékelt I—VII. táblán 23 photographiai reproductio kitüönön sikerkült, szép éles képei növényállományokat tüntetnek fel, amelyek közül ki kell emelni: Tab. I., amelyen a Morva ága régi medre (Fig. 1, 3) és pocsolyái (Fig. 2), Tab. V. Fig. 2 az Olomouc közelében levő Nebotein melletti Umbellifera-steppéi vannak, s Tab. VI. Fig. 2. Prostějov mellett a Romže-n u. n. «fejes fűz»-t tüntetnek fel. A phytogeographiai térképen láthatók: 1. a thermophilus flóra (általános elterjedés), 2. a fontosabb termőhelyek illet. a xerothermophilus elemek elterjedési csomópontjai, 3. submontanus flóra, a széleken nyomulnak be a thermophilus növények, 4. a Kárpátok flórája (Keleten); jelölve van a síkságra leszálló carpatusi növények (I. *Dentaria glandulosa*, II—VI. *Hacquetia*) elterjedése legszélső határa, 5. rétek területe és a kaszálók flórája, 6. praealpinus flóra (*Sesteria calcaria*-jelleg.)

tales unter Mitwirkung der in Klammer erw. Forscher beschrieben, die Algen (25. K.: 251—258, von O. RICHTER); die niederen Pilze (26. K.: 259—270, von R. PICBAUER); die Hymenomyceten (27. K.: 271—275, von DR. J. MACKU); die Flechten (28. K.; 276—298, von F. KOVÁR) im 29. K. vom Verf. die Laub- und Lebermoose (299—325).

Ein ausführlicher Index erleichtert die Benützung des wertvollen Buches.

Das Werk enthält nebst dem Bild des verstorbenen Botanikers V. SPITZNER 23 vortrefflich gelungene photographische Reproductionen auf Taf. I—VII., von welchen Taf. I. die Tümpel (Fig. 2) und alter Flussarm (Fig. 1, 3) der Marche-Tab. V. Fig. 2. Umbelliferensteppe bei Nebotein nächst Olomouc; Tab. VI. Fig. 2 Kopfweiden an der Romže nächst Prostějov besonders hervorzuhebend sind. Auf der phytogeographischen Karte finden wir: 1. die thermophile Flora (allgemeine Verbreitung), 2. wichtige Standorte eventuell Etappen der Verbreitung von xero-thermophilen Elementen, 3. submontane Flora; am Rande dringen thermophile Pflanzen ein, 4. Karpathenflora; die Grenze der in die Ebene herabsteigenden Karpathenpflanzen (I. *Dentaria glandulosa*, II—VI. *Hacquetia*) ist bezeichnet, 5. das Gebiet der Wiesen- und Auenflora, 6. praealpine Flora (von *Sesleria calcarea* Character) dargestellt.

Az érdemes szerző munkáját autopsia útján írta s 6 teljes esztendőn át tervszerűleg kutatta át területét, amit a legnagyobb nyomatékkal kell hangsúlyoznunk.

A most cseh nyelven megjelent munka, amely a legnagyobb alapossággal és gondal íródott, később németül is meg fog jelenni.

Hogy az eredeti cseh nyelvű munkát (a szerző részéről rendelkezésre bocsátott német ki-vonat alapján) már most behatóan ismertetjük, azt a tár-gyalt területnek a magyar flórával való számos érintkező pontjával okoljuk meg.

C. Warnstorff: *Sphagnales universalis* mit 1442 Einzelbildern in 85 Figuren von ..... — Das Pflanzenreich Regni vegetabilis conspectus. Im Auftr. d. K. preuss. Akademie d. Wiss. Herausg. v. A. ENGLER. 51. Heft, Leipzig, Verl. v. W. Engelmann, 1911. 8° S. IV + 546. — Preis brosch. Mk. 27:50.

30 évnél hosszabb ideig tartó beható foglalkozásának hatalmas gyümölcsét adja közre szerző, amelyet kétszeres örömmel kell üdvözölünk, először mert a tőzegmohok igen nagy nehézséget okoznak s e kritikus tulajdonságukhoz még súlyosan hozzájárul a **WARNSTORF**-DR. RÖLL-féle ismeretes, évtízeken át tartó harc.

Ami a szerző monumentális anyagismereten felépülő műve nomenclaturáját illeti, megállapítható, hogy többször **WARNSTORF** is az egyszerűbbet követi e könyvében, s p. o. egyszerűen csak:

Für die Richtigkeit der Darstellten bürgt, dass d. Verf. sein Werk auf Grund Autopsie geschrieben hat, indem er 6 volle Jahre hindurch das Gebiet planmäßig durchforscht hat.

Das vorläufig in böhmischer Sprache erschienene, mit der grössten Sorgfalt und Gründlichkeit geschriebene Werk soll später auch deutsch erscheinen.

Dass wir das böhmische Original (mit Hilfe eines vom Verf. erhaltenen Auszuges) schon jetzt so eingehend besprechen, findet seinen Grund in zahlreichen Berührungspunkten der ung. Flora mit jener des behandelten Gebietes. Gy.

Sphagnaceae (Sphagnologia

universalis)

in 85 Figuren von .....

Das Pflanzenreich Regni vegetabilis conspectus. Im Auftr. d. K. preuss. Akademie d. Wiss. Herausg. v. A. ENGLER. 51. Heft, Leipzig, Verl. v. W. Engelmann, 1911. 8° S. IV + 546. — Preis brosch. Mk. 27:50.

Der Verf. veröffentlicht in diesem monumentalen Werke die Ergebnisse seines 30 Jahre hindurch fortgesetzten eingehenden Studiums dieser Gattung, welche wir mit zweifacher Freude begrüssen, einerseits weil das Studium der Sphagna noch immer mit vielen Schwierigkeiten verbunden ist, andererseits aber, weil durch dieses der allgemein bekannte über Jahrzehnte dauern-de literarische Kampf mit DR. RÖLL beendet sein dürfte.

Was die Nomenclatur des auf wohl einzig darstehende Kenntnis des Stoffes gegründeten Werkes betrifft, kann man konstatieren, dass hier sehr oft selbst **WARNSTORF** die einfachere befolgt, wenn erz. B.

S. acutifolium EHRH., *cuspidatum* EHRH., *cymbifolium* EHRH., *recurvum* P. de B., *subsecundum* EHRH.

neveket ír, régebbi: (EHRH.) Russ. et W.. (P. B.) W. etc. írásmódja helyett.

A munkában 342 faj van igen sok változattal és formával behatóan leírva; a meghatározó kulesök latin nyelvűek. Közönsges fajoknál csak az elterjedési határok, különben csak azok a termőhelyek vannak felelítve, amelyekről szerző vizsgált anyagot. Igy, mivel főleg a magas-tátrai Sphagnumok fordultak meg szerző kezében, főleg ezeket említi fel.

Van köztük 4 más adat is amelyek közül Erdélyre új a d a t *S. obtusum* W. leg. Csató. A bennünket is érdeklő meghatározási correctiók közül érdemesek a felelítésre:

Sph. cuspidatum var. *plumulosa* cf. M. B. L. X. 1911 : 335 = *S. cusp. var. z) plumulosa* fo. *filiformis* (HAMPE) W. (cf. Sphagnologia universalis: 268).

Sph. crassieladum W. var. *fluitans* cf. M. B. L. X. 1911 : 342 = *S. crassiel.* var. *β) diversifolia* W. fo. *inundata* W. (cf. Sphagnol. univ.: 389).

Sph. cuspidatum var. *plumulosa* cf. M. B. L. X. 1911 : 342 = *S. cusp. var. z) falcata* Russ. subfo. *aquatica* (Russ.) W. (cf. Sphagnol. univ.: 266).

A munkához 85 csoportképen 1442 ábra tartozik, amelyek nagyobbára habitus-, ill. levélrajzok, vagy utóbbiak k. m.-i, ill. levelesejtek felületi képe. A rajzok világosak, élések és szépen sikertűlték.

Szerző előszavában művét jogosan «Lebenswerk»-jének

anstatt der bisher von ihm gebrauchten: (EHRH.) Russ. et W., (P. B.) W. etc. schreibt.

In dem Werke sind 342 Arten mit sehr vielen Varietäten und Formen eingehend beschrieben. Die Bestimmungsschlüssel sind in lateinischer Sprache verfasst. Bei den gewöhnlichen Arten ist die allgemeine Verbreitung erwähnt, übrigens wird nur das aufgenommen, was der Verf. geprüft hat. Weil ihm daher nur die aus der Hohen-Tatra stammenden Sphagna zur Verfügung standen, erwähnt der Verf. aus Ungarn hauptsächlich nur diese.

Unter 4 anderen ungar. Daten, ist für Siebenbürgen *S. obtusum* W. leg. Csató *nem.*

Unter den Correcturen früherer Bestimmungen interessieren uns speziell folgende:

Das Werk enthält 1442 Einzelbilder in 85 Figuren, welche Habitusbilder, Blätter, deren Querschnitte und Oberflächenansichten der Zellen darstellen. Die Zeichnungen sind scharf ausgeführt und gut gelungen.

Der Verf. nennt dieses Buch mit Recht sein «Lebenswerk»

nevezi és mi a magunk részéről, azt hiszem csak örömkünknek adhatunk kifejezést, hogy végre sikerült a szerzőnek egy emberéleten át folytatott tevékenységnek oly értékes határokötöt felállítani.

És ha itt-ott idők folyamán a tudomány tovább haladásával meg is változik a könyv egyik-másik pontja, minden esetre WARNSTORF munkája belátható időkön át a tőzegmohák studiumának alapját fogja képezni, mert műve egy olyan munka, mely ezidőszerint ebben a szakmában egyedülállós a bryol. könyvtárak egyik legnélkülözhetetlenebb kézikönyve lesz.

und wir können nicht umhin unserer Freude Ausdruck zu geben, dass es dem Verfasser gelungen ist, seiner ein Menschenleben lang fortgesetzten Tätigkeit einen so wertvollen Schlussstein setzen zu können.

Und wenn in Zukunft im Laufe der weiteren Entwicklung der Wissenschaft an einzelnen Teilen auch einiges abgeändert werden sollte, wird es doch auf absehbare Zeit hinaus die Grundlage des Sphagnum - Studiums bilden; denn es ist ein Werk, welches jetzt in seiner Art einzig da steht und eines der unentbehrlichsten Handbücher jeder bryolog. Bibliothek bilden wird.

γ

Gyűjtemények. — Sammlungen.

Musci europaei exsiccati. Die Laubmoose Europas unter Mitwirkung namhafter Bryologen und Floristen herausgegeben von ERNST BAUER (Smichow in Böhmen). — Serie 15: Nr. 701—750; Serie 16: Nr. 751—800; Serie 17: Nr. 801—850. Nachträge zu Serie 2—6 und 15. Prag, am 15. Nov. 1910, am 30. Apr. 1911, am 15. Nov. 1911. Selbstverlag des Herausgebers.

DR. BAUER «Musei eur. exs.» nélkülözhetetlen, igen sok ritkaságot tartalmazó 3 újabb seriese, melyet olesősága miatt is a szakköréinknek legmelegebben ajánlhatunk, (könyvkereskedónél 1 series mappa nélkül 21 M 50, a kiadónál 21 K 50), a következő ujdonságokat tartalmazza:

Serie 15: 722. *Dicranum fuscescens* TURN. var. *alpina* fo. *falcata* LSKE: Bayern Algäuer Alpen Oberstdorf leg. A. WÄLDE. — 733. *Ditrichum juliforme* GREBE: Westfalen, Rheine leg. et detexit BROCKHAUSEN rev. GREBE. — 741. *Trichostomum Fleischeri* BAUER n. sp.: Steiermark: Alt-Aussee leg. M. FLEISCHER

Die 3 neuesten Serien dieser unentbehrlichen, viele Seltenheiten enthaltenden Sammlung von Musei eur. exs., welche den Fachkreisen auch wegen ihrer Preiswürdigkeit (im Buchhandel pro Serie M 21·50, beim Herausgeber K 21·50) bestens zu empfehlen ist, enthalten folgende Neuigkeiten:

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1912

Band/Volume: [11](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Külföldi botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ausländische botan. Arbeiten. 98-106](#)